

Cal Gardela

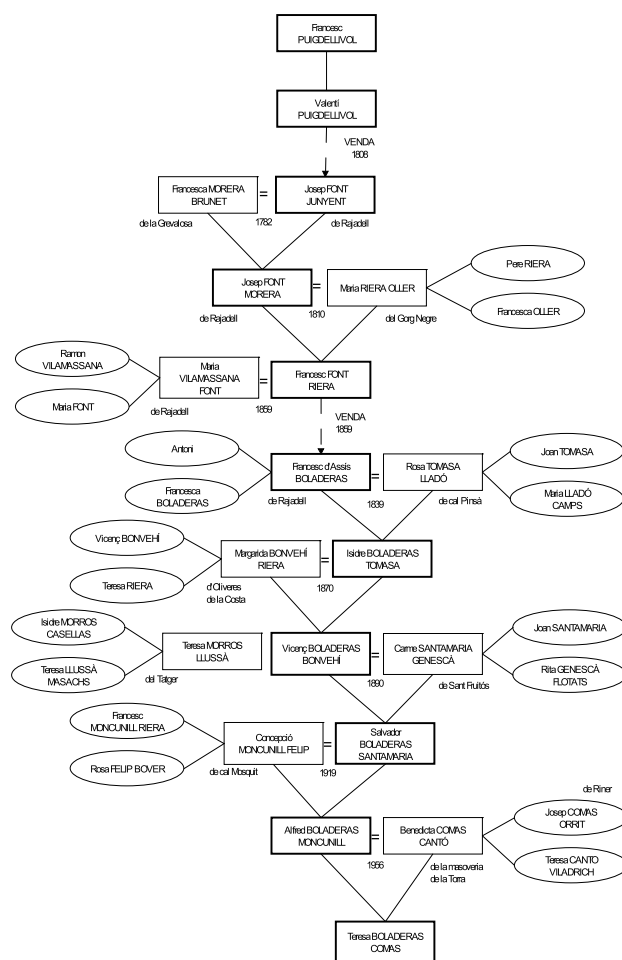
Segons acta del notari Thomasa de Cardona, el 7 de gener de 1770, Ramon Tatger va fer cessió a Francesc Puigdel·lívol d'un tros de terra erma de cinc quartans i mig, situada a la part nord de la seva propietat, l'indant amb les terres del Grauet i del Dalmau. Va imposar la condició que en Puigdel·lívol havia d'arrencar la terra i convertir-la en vinya productiva. Només li va demanar una entrada de 15 lliures i el va autoritzar a aixecar una casa. El Duc de Cardona va donar el vist-i-plau, i va imposar un cens simbòlic de sis diners sobre la casa que s'havia d'edificar. La nova casa va rebre el nom de casa Puigdel·lívol. L'abril de 1791, el Francesc tenia dificultats econòmiques i es va veure obligat a vendre's la casa, l'hort i la vinya a Joan Riera. La venda era a carta de gràcia, és a dir, el venedor es reservava el dret de recomprar la propietat pel mateix preu que n'havia obtingut, dins d'un termini màxim de cinc anys. La venda es va tancar pel preu de 153 lliures catalanes, molt per sota del valor real. L'abril de 1801, la casa havia tornat a les mans del fill del Francesc, el Valentí Puigdel·lívol, però aquest va haver d'empenyorar-la novament. La va vendre a carta de gràcia per 253 lliures a un pastor del poble anomenat Pere Riera. Sense un sostre per aixoplugar-se, el Valentí no va tenir més remei que marxar de Fals i anar a viure a Manresa. El 1806 va recuperar la casa, però immediatament la va hipotecar a Josep Font Junyent, un pagès de Rajadell que menava força terres al Pla de Fals. Va aconseguir-ne 250 lliures per tapar alguns forats. El 19 de gener de 1808, en Josep Font va dar-li 60 lliures més i es va quedar amb cal Puigdel·lívol i les terres que l'envoltaven.

Pica d'oli de Cal Gardela

El següent amo de la casa va ser en Josep Font, fill de l'anterior i de Francesca Riera Brunet, de la Grevalosa. Aquest Font es va casar amb una dona del Gorg Negre de Fals, la Maria Riera Oller. Quan el Josep Font Morera va abandonar aquest món, el 17 d'agost de 1857 es va fer l'inventari dels béns que va deixar. En la relació hi figura una vinya de tres quarteres del Tatger, una altra de quatre quarteres d'Oliveres i un tros de sembrat de 9 quartans

del Grau, a més de la casa en qüestió. Pel testament sabem que tenia dues filles i cinc fills, essent el més gran, el Francesc Font Riera. El Francesc va fer el 1859 un casament molt avantatjós, ja que la Maria Vila-Massana Font, de cal Massana de Rajadell, va venir acompanyada d'un dot esplèndid de 2.000 lliures. De fet, els Font no eren precisament pobres, perquè a més de les possessions de Fals i Rajadell, tenien una propietat a Torruella anomenada Grata Conells. En Francesc Font va buscar un comprador per la seva casa de Fals, ja que

segurament no li feia gaire servei. El dia 11 de juny de 1859 la va vendre a Francesc d'Assís Boladeres, natural de Rajadell, qui n'hi va pagar 500 lliures de bona moneda d'or i plata. En el document de compra-venda hi ha una clàusula curiosa; en Francesc Font es va reservar el dret d'utilitzar durant 16 anys una pica de pedra de guardar oli que hi havia als baixos de la casa. A partir de 1875, la pica va passar a ser propietat dels Boladeres. Aquesta pica encara es pot veure avui en dia a l'entrada de la casa.

Al cap de pocs anys, la casa ja surt mencionada amb el nom actual, la qual cosa ens fa creure que «Gardela» devia ser el sobrenom del primer Boladeres que va anar a viure a la casa. Aquest Francesc Boladeres s'havia casat a l'església de Rajadell el 7 d'agost de 1839 amb una noia de cal Pinsà, la Rosa Tomasa Sala. En el registre del matrimoni, el rector va fer constar que la mare del nuvi era la Francesca Boladeres de Rajadell, però que no se

sabia el cognom del pare. Durant uns anys van viure a Rajadell, on el 1841 van batejar un xiquet destinat a ser l'hereu, l'Isidre Boladeras Tomasa. Amb esforç i estalvi van poder arraconar uns dinerets que els van permetre comprar la casa i anar a viure a Fals. El Francesc d'Assís va viure fins l'any 1884.

Uns anys abans, el 1870, l'Isidre s'havia casat amb la Margarida Bonvehí Riera, d'Oliveres de la Costa, dos anys més jove que ell. El fill d'ambdós va ser el Vicenç Boladeras Bonvehí. Primerament es va casar amb una de les noies del Tatger, la Teresa Morros Llussà, que va morir molt aviat, sense donar-li descendència. Uns anys més tard va repetir matrimoni amb la Carme Santamaria Genescà, filla dels moliners del Molí del Massana. El segon matrimoni va tenir lloc el gener de 1890 i va ser un doble enllaç, perquè el mateix dia que el Vicenç es va casar amb la Carme, el pare de la seva primera muller, l'Isidre Morros, es va casar amb la vídua Rita Genescà, mare de la núvia. Tot un embolic de família!

Mentrestant va morir la mestressa del Tatger, la Maria Llussà Masachs, tieta de la difunta Teresa, primera muller del Vicenç. La Maria Llussà no va fer testament i, encara era de cos present, que els familiars ja van començar a barallar-se per l'herència. Per un cantó hi havia l'usufructuari, el Joan Viadiu, per un altre la Margarida Llussà, germana de la difunta, i el seu home Josep Guitart. I encara un tercer en discòrdia; l'Isidre Morros Casellas, vidu de Teresa Llussà i sogre de Vicenç Boladeras. La cosa va acabar als tribunals i el procés es va allargar des del 1886 fins el 1894, fet que va omplir de satisfacció als respectius procuradors, com és habitual. Serveixi d'exemple les 1.811 pessetes que en concepte de provisió de fons va pagar l'any 1894 Isidre Morros a Ricard

Llinda de principis de segle de Cal Gardela

Subirana, el seu procurador. Joan Viadiu va ser més llest i va aconseguir un certificat de pobresa, la qual cosa tenia l'avantatge que els seus interessos eren defensats per un advocat d'ofici. L'Audiència de Manresa li va concedir el títol de pobre en els següents termes:

«...dicho Juan Viadiu no paga contribucion alguna, ni es elector, ni usufructa bienes, no pudiendo ejercer el oficio de labrador a causa de su edad avanzada y sufrir una afecion asmatica que le imposibilita de todo trabajo, y no tiene otro medio de subsistencia que el amparo de sus parientes Jose Graner i Raimunda Masachs que lo tienen recogido, siendo viudo y sin hijos...»

Finalment el jutge va adoptar una decisió salomònica; dividir la propietat entre les dues germanes de la pubilla. A finals de 1889, dos homes justos del poble van fer una proposta de les parts de divisió de la finca. El sector nord, on s'hi trobava ca la Gardela, va quedar pel Vicenç Boladeras i els seus, i el sector sud, on hi havia el mas Tatger, pel Josep Guitart i els seus. El 31 de juliol de 1894 el jutge va dictar una segona sentència, obligant a les parts a pagar 2.276 pessetes d'indemnització a Joan Viadiu, per les obres i millores que havia fet a la casa mentre hi va viure.

El propietari de les noves terres agregades a Cal Gardela es va trobar amb parcers que pagaven les parts i amos de cases que pagaven censos. El 1894 van segregarse definitivament de la propietat dotze quarteres establertes a Francesc Parcerisas de cal Felip i quatre quarteres de Josep Grau de cal Mestre. La darrera venda es va fer pel preu de 7 unces d'or, equivalents a 560 pessetes de plata. Després de les segregacions anteriors, la superfície de la propietat, entre terra de conreu i bosc, va quedar reduïda a 30 quarteres.

La Carme Santamaria va morir el 1920 i el Vicenç li va anar a fer companyia el 1924. Van deixar tres fills i dues filles. Els va succeir Salvador Boladeras Santamaria, casat el 1919 amb Concepció Moncunill Felip, filla dels masovers de la Torra. El Salvador Boladeras i la Concepció Moncunill van tenir dues filles, l'Anna i l'Enriqueta, i dos fills, l'Alfred i l'August. L'Alfred Boladeras Moncunill i la seva muller, Benedicta Comas Cantó, filla dels masovers de la Torra van succeir als citats anteriorment. A la mort de l'Alfred, l'any 2001, a la casa hi ha quedat la Benedicta i les seves filles, la Maria Teresa i l'Imma.